

Ondertussen, in wel/niet populistisch Italië

Posted on 26 september 2020 by Willy Hemelrijk

In zes van de twintig Italiaanse regio's werden op 20 en 21 september regionale verkiezingen gehouden. Ook konden de Italianen naar de stembus voor een referendum over verlaging van het aantal Kamerzetels: het parlement moest van 630 naar 400 zetels, en de Senaat van 315 naar 200. De uitslag van het referendum was zoals verwacht: 70 procent van de Italianen (de opkomst was bijna 54 procent) vindt het een goed idee om het met wat minder parlementsleden te gaan doen.

Dat is goedkoper, maar in de praktijk zal er weinig verbeteren, want een ander – transparanter – kiesstelsel zit er voorlopig niet in. En dus zal het merendeel van die overgebleven 600 parlementariërs net als voorheen onbekend blijven bij de kiezers. De linkse Vijfsterrenbeweging, die het voorstel tot inkrimping had ingediend is niettemin trots op het resultaat.

Gelijkspel

De uitslag van de regionale verkiezingen was teleurstellender. Zeker voor Salvini,

leider van de rechtse oppositiepartij Lega. Salvini had op een overwinning voor rechts gehoopt in alle zes regio's waar gestemd werd, ook in de drie waar tot nu toe een linkse meerderheid regeerde. Maar dat pakte anders uit.

Ja, Salvini's rechtse coalitie (met Fratelli d'Italia, Forza Italia en regionale partijen) won dik in de noordelijke provincies Veneto en Liguria, waar zij al de grootste was. Maar in Toscane kwam rechts, ondanks Salvini's persoonlijke inspanningen, niet verder dan 40 procent. De linkse coalitie van sociaaldemocraten (PD) en Vijfsterren bleef daar aan de macht met bijna 49 procent van de stemmen.

Ook in de zuidelijke regio's Campania en Puglia bleef de linkse coalitie de grootste. Alleen in de kleine regio Marche vond een wisseling van de wacht plaats. Daar heeft de zittende linkse coalitie plaats moeten maken voor een rechtse. '3-3, gelijkspel,' kopten de Italiaanse kranten de dag na de verkiezingen. Salvini had namelijk tijdens de campagne zijn kiezers 6-0 in het vooruitzicht gesteld.

Geen winnaars

Dat gelijke spel is voor niemand leuk. Niet alleen Salvini dacht te gaan winnen, ook de sociaaldemocraten van de PD hoopten nu eindelijk een duidelijk mandaat van de kiezer te krijgen. Toen Salvini vorig jaar uit de regering stapte en nieuwe verkiezingen eiste, is de PD in het gat gesprongen dat de Lega achterliet. Niks nieuwe verkiezingen. Salvini had zich misrekend.

De PD ging gewoon tussentijds met de Vijfsterrenbeweging regeren, onder leiding van de partijloze premier Conte. Maar dat is voor de PD toch een heel ongemakkelijke positie. De verkiezingen van afgelopen week hebben daar geen verbetering in gebracht. Links heeft alleen gewonnen in de drie regio's die altijd al links zijn. In totaal zijn nog maar vijf van de twintig Italiaanse regio's in linkse handen: Emilia-Romagna, Toscane, Lazio, Campanië en Apulië. De andere 15 regio's worden nu door rechts geleid.

Concurrentie voor Salvini

Dit gelijkspel legt nog meer bloot. Niet alleen heeft de rechtse coalitie in drie regio's verloren, in de andere drie is duidelijk geworden dat Salvini sterke concurrenten heeft, ook binnen zijn eigen partij. Luca Zaia, de zittende Lega-president van de

regio Veneto heeft deze verkiezingen in zijn regio met bijna 77 procent van de stemmen weten te winnen. Hij is immens populair en heeft Veneto onlangs resoluut en zonder veel kleerscheuren door de coronacrisis weten te leiden, terwijl zich ondertussen in het naburige Lombardije verschrikkelijke taferelen afspeelden.

En in Ligurië heeft Giovanni Toti met de rechtse coalitie 56 procent van de stemmen binnengehaald. Toti is vorig jaar uit Berlusconi's nu zieltogende Forza Italia gestapt en heeft zijn eigen partij opgericht: Cambiamo! (wat betekent: Laten we het anders doen! Zoiets dus als Obama's Change!) Ligurië is de enige regio waar zijn partij tot nu toe zetels in de wacht heeft gesleept, maar hij begint pas.

In de Marche ten slotte staat nu de rechtse politicus Acquaroli aan het roer. Hij is niet van de Lega, maar van die andere rechtse partij, de Fratelli d'Italia. Die Fratelli (Broeders), landelijk geleid door Giorgia Meloni, vormen samen met de Lega de kern van de rechtse coalitie. De verkiezingsuitslag van afgelopen week maakt duidelijk dat de Fratelli langzamerhand een geduchte concurrent wordt, want ze hebben veel stemmen van de Lega afgesnoept.

Toch 4-3?

Ondertussen zijn ook de uitslagen bekend van de stemming in nog een zevende regio, de Alpen-regio Valle d'Aosta: Salvini is er de grootste geworden met 24 procent van de stemmen. Dan is de stand nu 4-3, zou je zeggen, dan heeft Salvini toch gewonnen.

Maar de kans dat de Lega een regering kan vormen in Valle d'Aosta is erg klein. De overige stemmen zijn er namelijk verdeeld over wel tien lokale partijtjes die allemaal in meer of mindere mate autonomie dan wel afscheiding voorstaan en die niets van nationalisten moeten hebben. Dat wordt een hele klus voor de Lega.